

# EEN BREI VAN BELEIDSWAARDEN

## Veenendaal bereidt zich voor op Omgevingswet

Wat moeten gemeenten straks, als de Omgevingswet in 2021 van kracht wordt, in hun omgevingsvisie en omgevingsplan vastleggen? Veenendaal besloot daarvoor eerst maar eens te achterhalen welke beleidswaarden de huidige plannen, nota's en verordeningen bevatten om van daaruit verder te bouwen. Dat bleek een klus waarvoor hulp nodig was.

HARRY PERRÉE

**T**oen de gemeente Veenendaal zich ging voorbereiden om de Omgevingswet in te voeren, bleek al gauw dat het lastig was om door de bomen het bos nog te zien. Want wat doe je met die uit de kluiten gewassen stapel beleidsdocumenten die de afgelopen jaren het licht heeft gezien? “Welke regels hebben we allemaal die een plekje moeten krijgen in de omgevingsvisie of het omgevingsplan? Dat was zo'n enorme brij, dat we de behoefte hadden aan een tool om handig door die hele brij heen te kunnen gaan”, vertelt Jan Heijkamp, team-coördinator ruimtelijke ordening en projectleider omgevingsplan. En dus riep de gemeente de hulp in van adviesbureau Antea Group. Dat vlooidoede 257 bestemmingsplannen, nota's en verordeningen door op zoek naar 'beleidswaarden' (doelen, normen en regels) die straks de bouwstenen gaan vormen voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Het adviesbureau ontwikkelde

een zogenaamde beleidswaardengenerator waarmee de gemeente gericht naar beleidswaarden kan zoeken om haar nieuwe omgevingsbeleid vorm te geven.

### Kapstok

Van tevoren is eerst goed nagedacht over een goede kapstok om de gevonden waarden aan op te hangen, zo benadrukt Robert Forkink, senior adviseur beleid en organisatie Antea Group. Hij zit samen met Heijkamp en Astrid Swart, gemeentelijk projectleider omgevingsvisie, aan tafel in een vergaderkamer van het stadhuis. “Hoe richt je nu zo'n databasestructuur in?”, zo blikt Forkink terug op het begin van het proces. “Als je er tijdens het proces achterkomt dat je het niet goed gedaan hebt, kun je alles opnieuw doen. Dus het moet aan de voorkant goed gaan. Daar hebben we een aantal sessies voor gehad.” Samen met de gemeenteambtenaren werd een 'bedienpaneel' ontwikkeld, waar-





Wat doe je met die uit de kluiten gewassen stapel beleidsdocumenten die de afgelopen jaren het licht heeft gezien?

mee de gemeente later beleidswaarden kon selecteren. Daarvoor kregen alle beleidswaarden een score op een aantal variabelen. Daaronder 'documenttype' ('beleid', 'bestemmingsplan' of 'verordening'), 'geografische aanduiding' ('centrum', 'bedrijventerrein', 'buiten-gebied'), 'onderwerp' (41 onderwerpen; van afval tot zwemwaterkwaliteit, van energie tot natuur) en de vraag of ze voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan omgevingswaarden. Toen Antea Group klaar was met het handmatig uitpluizen van alle plannen, stond de teller op 9.456 beleidswaarden. En die konden dus met een paar eenvoudige selecties in beeld worden gebracht. "Even als voorbeeld", verduidelijkt gemeentelijk projectleider omgevingsvisie Astrid Swart. "Stel: we gaan hier aan de slag met een nieuw project en we willen weten wat voor die plek het beleid is voor parkeren. Dan kun je in de beleidswaardengenerator zoeken op 'parkeren'. Dan geeft hij je alle beleidswaarden voor parkeren voor dat gebied." Forkink vult aan: "En je kunt zien: waar komen die beleidswaarden vandaan? Uit welke nota? Is die nota volgend jaar nog van kracht of niet? Dus je krijgt heel veel metadata rond die beleidswaarde." Nu is de vraag welke beleidswaarden Veenendaal wil omzetten in omgevingswaarden. Een omgevingswaarde, zo stelt artikel 2.9 van de Omgevingswet, geeft een gewenste staat of kwaliteit van de leefomgeving, dan wel een toelaatbare belasting of concentratie van stoffen en 'wordt uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen', aldus artikel 2.9. Veel beleidswaarden voldoen nu niet aan

de eisen van de Omgevingswet, volgens Swart. "Wij moeten bij elke beleidswaarde kijken: willen we deze als omgevingswaarde opnemen?"

### Hittestress

Daar zitten consequenties aan, verduidelijkt Forkink. Hij kent een gemeente die een omgevingswaarde wil opnemen die eist dat inbreidingsplannen meer ruimte geven voor groen, om regenwater te infiltreren en hittestress te matigen. Hoewel groen steeds belangrijker wordt in beleid, sneuvelt het vaak op de tekentafel. Bebouwde grond levert nu eenmaal meer geld op. "Als het een omgevingswaarde is, moet de gemeente het ook toetsen. Doet ze dat niet, dan moet ze een programmatische aanpak starten en is ze verplicht binnen een bepaalde termijn naar dat percentage groen toe te werken." Kortom, gemeenten zullen komende jaren knopen moeten doorhakken voor de beleidswaarden: wordt het een harde omgevingswaarde of blijft het een zacht beleidsdoel? Ook Veenendaal zal daar een flinke kluit aan hebben. Swart geeft als voorbeeld het programma Veenendaal energieneutraal in 2035. "Als je daar omgevingswaarden van wilt maken, dan heeft dat natuurlijk veel doorwerking naar alle bewoners en ontwikkelaars en noem maar op, want dan moeten alle toekomstige ontwikkelingen passen binnen Energie-neutraal Veenendaal in 2035." Nu worden er, ondanks het energieneutrale beleid, nog steeds nieuwe woningen gebouwd op gas. Heijkamp: "In ons toetsingsbeleid voor de bouw aanvragen voor de omgevingsvergunning scoort energie niet erg hoog. We gaan niet op de inhoud zitten: kloppen die epc-berekeningen wel?" Maar als straks de Omgevingswet de gemeenten ruimte geeft hiervoor zelf normen op te nemen, dan zal ook Veenendaal zich moeten afvragen of het de teugels wil aantrekken.

### Botsende beleidswaarden

Hoe nu verder? Alle beleidswaarden zijn ondergebracht bij negen beleidsprofielen (zoals 'Milieu', 'Economie & Recreatie', 'Infrastructuur & Mobiliteit'). Voor elk profiel gaat een gemeentelijke werkgroep bij elkaar zitten. "De beleidswaarden die bij een profiel horen, gaan we doorakkeren en dan moeten we per beleidswaarde een antwoord geven op de vraag: komt dit in de visie, in het plan of kan het weg?", aldus Swart. De gemeentelijke vakspecialisten beoordelen verder of er beleidswaarden ontbreken. Ook botsende beleidswaarden zullen daarbij komen bovendrijven, voorspellen Swart en Heijkamp. Swart: "In het verleden is er veel sectoraal beleid gemaakt zonder rekening te houden met elkaar. De Omgevingswet brengt met zich mee dat je integraal één visie moet maken waar alle beleidsaspecten inzitten." Uiteindelijk zal het bestuur beslissen welke beleidswaarden in de visie of plan belanden. Voor Antea Group is het de laatste dag bij Veenendaal. Forkink heeft zojuist het overdrachtsgesprek gevoerd. Andere gemeenten hebben zich al aangemeld voor eenzelfde traject. Dat betekent opnieuw met de stofkam door talloze plannen en nota's, op zoek naar beleidswaarden. Het is een goede aanpak, is Forkinks overtuiging, "omdat je daarmee grip krijgt op je beleid en je beleidswaarden en op de doorwerking naar je nieuwe visie en omgevingsplan."